

MAGÁNBIZTONSÁGI HELYZETÉRTÉKELÉS 2019-2020

Kutatási jelentés

CHRISTIÁN LÁSZLÓ
egyetemi docens (NKE RTK)

ROTTLER VIOLETTA
egyetemi tanársegéd (NKE RTK)

1. Bevezetés¹

A XXI. században a magánbiztonsági szektor szereplői globálisan meghatározóvá léptek elő a közrend, közbiztonság fenntartásában, a bűnmegelőzésben, a veszteségmegelőzésben, valamint az állami stabilitást biztosító gazdasági szereplők és az állampolgárok személyének és vagyonának védelmében. George-Button meghatározásában a magánbiztonság esszenciális szerepét ezekben a funkciókban ragadja meg.²

Hazánkban a rendszerváltás után megjelent magántulajdon védelmének rohamos ütemben növekvő igénye szükségszerűen életre hívta az üzleti alapon működő biztonsági vállalkozásokat, amelyek mára – szakmai és üzleti tapasztalataik növekedésével – egyre meghatározóbb jelentőséggel bírnak az érték- és vagyonvédelem szinte minden területén. Különösen fontos, hogy a magánbiztonsági tevékenységek mindenkor normatív szabályozása teljeskörű és szakmailag megalapozott legyen, továbbá gyakorlati működése és annak színvonala képes legyen az aktuális piaci igényeket kielégíteni, mivel ezek alapvető kulcselemei ezen újonnan létrejött szolgáltatási iparág megfelelő társadalmi elismertségének hazánkban.

Előbbi célok elérése érdekében komoly jelentősége van annak, hogy legyen valós helyzetképünk az érintett vállalkozásokról, a legmeghatározóbb problémákról, a cégvezetők nézőpontjáról, a számukra legmeghatározóbb kérdésekről, ezáltal érdemi visszacsatolást kaphatunk a szektor működéséről. Eddig ilyen jellegű empirikus kutatás tudomásunk szerint nem készült, ezt a hiátust szeretnénk a magunk szerény eszközeivel pótolni. Egyúttal egy olyan problématerkép felvázolására is törekszünk, amely segíthet a döntéshozóknak,

1 Ezúton köszönjük a közreműködő szakértők segítségét: Szigeti Ákos, Héra Gábor.

2 GEORGE, Bruce–BUTTON, Mark: *Private Security. Volume 1*. Leicester – Comanche, Perpetuity Press, 2000, 10.

a jogalkotónak és a szakmában dolgozóknak a jövőben a biztonsági szakma megújításában. A kutatás során dedikált (azaz nem anonim) kérdőívvel kerestük meg a legmeghatározóbbnak tartott hazai személy- és vagyonvédelmi cégeket, melynek eredményeként 30 kitöltött kérdőív érkezett vissza. Olyan magánbiztonsági cégeket kerestünk meg, amelyek vegyes profilúak, azaz nem kizárólag egy tevékenység típusal foglalkoznak. A kutatáshoz szükséges vezetői vélemények begyűjtése online kérdőív formájában történt Google-kérdőív segítségével. A kutatáshoz használt kérdőív összesen 31 kérdést tartalmazott.

A kérdőíves felmérés mellett több személyes interjú és fókuszbeszélgetést is folytattunk, annak érdekében, hogy tisztábban lássuk a cégvezetők nézőpontjait és a működés kulcselemeit. Megkérdeztünk magyar alapítású és tulajdonú cég vezetőjét és felvettük a kapcsolatot külföldi alapítású multinacionális cég vezetőjével is, javaslataikat figyelembe vettük a kérdőív megszerkesztésében. Különösen fontosnak tartottuk megismerni és rendszerezni azokat a nehézségeket, amelyekkel a piacvezető cégek küzdenek. A jobb megismerés, az átfogó helyzetértékelés elősegítheti személy- és vagyonvédelem valós problémáinak a feltárását, támpontként, alapként szolgálhat a jövőbeli változtatási irányokhoz.

2. A kutatás célja, előzmények, a választott téma újszerűsége, a disszemináció társadalmi-gazdasági/tudományos jelentősége

Célunk a magánbiztonsági terület hazai helyzetének megismerése tudományos igényű empirikus vizsgálattal. A magánbiztonság mint speciális rendészeti tevékenység a rendészet egyik legfiatalabb, ugyanakkor intenzív fejlődésben lévő részterülete, amely a rendészettudomány érdeklődési körébe tartozik. A magánbiztonsági szektor jövőbeli prioritásainak, stratégiai céljainak meghatározása érdekében különösen fontos annak tudományos igényű feltárása, hogy mit gondolnak a legjelentősebb cégek szakmai vezetői, melyek azok a kérdések, problémák, amelyek leginkább foglalkoztatják őket, melyek a működés fogaskerekeiben a 'porszemek', akadályozó és gátló tényezők, amelyek hátráltatják a szektor hatékonyabb működését és fejlődését, nehezítik a professzionalizmus érvényesülését és negatívan befolyásolják a társadalmi percepciót.

A rendészettudományi kutatások között kiemelt kutatási terület a magánbiztonsági vállalkozások és a civil önvédelem bevonásának módja, a közösségi részvétel vizsgálata, valamint az együttműködések kérdése a rendészet területén.³

3 BODA József – FINSZTER Géza – IMRE Miklós – KEREZSI Klára – KOVÁCS Gábor – SALLAI János:

A rendészettudomány elméletének fejlődése, vizsgálati területének kijegecesedése csak a kiemelt fontosságú alapkutatások elvégzésével érhető el. Ezek többek között feltárják a közigazgatás és a rendészet sajátos kapcsolatrendszerét, a magánbiztonság helyét, szerepét a közbiztonság rendszerében, a civil szféra rendészetbe történő bevonásának lehetőségeit, irányait, valamint a településbiztonság egyes aspektusait.⁴

A rendszerváltás óta eltelt három évtizedben a magánbiztonság területén tevékenykedők szerepvállalása, tevékenységeik köre és volumene ugrásszerűen megnőtt. Jelentőségük, valamint a magán- és közbiztonságra gyakorolt hatásuk pedig vitathatatlanul megerősödött. Ennek ellenére az alapos, mélyreható tudományos vizsgálódások eddig elkerülték ezt a területet. A biztonsági vezetőkre fókuszáló kutatás nem készült, ezért alapként és kiindulásként szolgálhatnak a jelen tanulmányban publikált eredmények a jövőbeli kutatásokhoz.

A rendészetet olyan közigazgatási tevékenységként foghatjuk fel, amelynek a jog csak a kereteit adja, de tényleges működését nem határozza meg.⁵ A rendészet küldetésének teljesítése, a társadalom minden szintjén megvalósuló biztonság megteremtése társadalmi kooperáció és kollektív munka eredményeként teljesíthető, amelyben a rendvédelmi szervek, a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek mellett fontos szerepet kapnak az önkormányzatok, a magánbiztonsági vállalkozások, valamint a civil önvédelmi szervezetek is. Ezt nevezhetjük komplementer rendészeti rendszernek, amelyben tehát az állami szervek tevékenységét piaci és civil szerveződések egészítik ki, támogatják, segítik.⁶

Balla Zoltán úgy fogalmaz, hogy a közhatalmi jogosítvánnyal nem rendelkező rendészeti jellegű szervezet a civil szférában található. Ezek a szereplők mivel közhatalommal nem rendelkeznek, ebből kifolyólag legitim fizikai erőszakkal sem élhetnek, de tevékenységük szervesen kapcsolódik a közbiztonsághoz. Ide sorolja a polgárőrök és magánnyomozók mellett a személy- és vagyónőrköt is.⁷

A rendészettudományi kutatások elméleti megalapozása és főbb irányai. *Államtudományi műhelytanulmányok*, 2016/17, 1-24.

4 KEREZSI Klára – PAPP András László: Rendészet, tudomány, doktori iskola. *Magyar Rendészet*, 2015/4, 67-69.

5 CHRISTIÁN László: A bizonytalan alapra épülő ház, avagy a rendészet fogalmainak tisztázása. *Iustum Aequum Salutare*, 2010/1, 175-192., 178.

6 CHRISTIÁN László: *Rendészeti szervek*. In: JAKAB András – FEKETE Balázs (szerk.): *Internetes Jogtudományi Enciklopédia* (Alkotmányjog rovat, rovatszerkesztő: BODNÁR Eszter – JAKAB András) <http://ijoten.hu/szocikk/rendeszeti-szervek> (2020. 11. 05.)

7 BALLA Zoltán: *A rendészet alapjai és egyes ágazatai*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó, 2017, 45.

Az Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK) által rendelkezésünkre bocsátott legfrissebb, 2020. december 31-ei statisztikai adatok szerint Magyarországon 6461 érvényes céges működési engedély és összesen 96008 érvényes igazolvány van kiadva, ebből 91923 db a kibocsátott érvényes személy- és vagyonőri igazolványok száma.⁸ Az előző negyedévhez képest kismértékű csökkenés érzékelhető.

3. A lekérdezés módszere, releváns körülmények

3.1. A mintavétel

A kutatáshoz használt kérdőív összesen 31 kérdésből állt, a szakmai kérdéseken túl természetesen tartalmazott kérdéseket a kitöltő személyére és a megkérdezettek által képviselt cég jellemzőire vonatkozóan egyaránt. (A kérdőív kérdéseit a tanulmány vonatkozó fejezetei tartalmazzák.)

A kérdőíves kutatás és minden más elemzés és adatgyűjtési módszer alapvető kritériuma, hogy a mérni kívánt alapsokaság jellemzése reprezentatív mintavétel alapján történjen. Mintának nevezzük a mérni, megkérdezni kívánt alapsokaságból kiválasztott egyedeket, amelyeket bevontunk a vizsgálatba. A mintavétel kulcsfontosságú, mert csak akkor lesz reprezentatív a minta, vagyis akkor fedti le a sokaság minden jellemzőjét, ha főbb tulajdonságai megegyeznek az alapsokaságéval.⁹ A kutatás során nem valószínűségi, azaz nem véletlen mintavételt alkalmaztunk. Ennek oka az volt, hogy a valószínűség törvényei szerint a minta mutatói ugyanolyanok lesznek, mint az alapsokaságé. A *nem valószínűségi* mintavételen belül a *szakértői kiválasztás* (valamilyen szakmai szempont alapján választ egy annak megfelelő listából) és *hólabda-mintavétel* (a megkérdezettek javaslatai alapján újabb személyeket kiválasztanak) almódszereket alkalmaztunk. Az esetleges mintavételi hibák elkerülése végett elvégeztük az ún. *total survey error* vizsgálatot.¹⁰

3.2. Hipotézisek

A magánbiztonsági terület sajátos küldetéssel bír, jogállását tekintve pedig különleges szereplő, ezért az ide tartozó tevékenységek számos specialitással

8 ORFK által nyújtott hivatalos adatszolgáltatás az NKE RTK MÖR Tanszék megkeresése alapján, 2021. 02.

9 HORNYACSEK Júlia: *A tudományos kutatás elmélete és módszertana*. Budapest, NKE HHK, 2014, 98-99.

10 MARTON Ádám: A reprezentatív módszer alkalmazásának néhány kérdése a külkereskedelmi árindekszámitásban. *Statisztikai Szemle*, 1961/2, 147-159.

rendelkeznek. A kutatás kiindulási pontját a hazai és nemzetközi szakirodalom elemzése és értékelés adja. A kutatás tudományos alapossggal vizsgálja a magánbiztonsági terület küldetését, szerepét, valamint azt, hogy a jogalkotó által teremtett szabályozási keretben miként működnek az érintett vállalkozások.

3.2.1. A kutatás két alapkérdése

1. *Mi a magánbiztonsági ágazat helye/szerepe/küldetése a rendészet komplex rendszerében?*
2. *Melyek a magánbiztonsági tevékenységek szabályozásának hiányosságai és gyakorlati működés aktuális problémái, miként tehető hatékonyabbá az ágazat?*

3.2.2. A kutatás hipotézisei

1. *A magánbiztonsági ágazat a rendszerváltás óta nem tudta betölteni azt a szerepet, amelyet betölthetne a rendészet komplex rendszerében.*
2. *A magánbiztonsági szféra szereplői a jövőben növekvő mértékben kerülhetnek bevonásra a rendészeti feladatok ellátásába, mint tehermentesítő tényezők a rendőrség és az egyéb rendészeti szereplők mellett.*
3. *A magánbiztonsági tevékenységek szabályozása nem kellően naprakész, nem elég cizellált (számos szabályozási 'rés' van) és nem követi a nemzetközi trendeket.*
4. *A magánbiztonsági területeket érintő képzési rendszerek (OKJ szinttől az egyetemi szintig) fejlesztésre szorulnak.*
5. *A rendőrség magánbiztonságot érintő szakmai felügyeleti tevékenysége felülvizsgálatra szorul.*
6. *A Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara szerepe, érdekérvényesítő és szakmai tevékenysége újra gondolásra szorul.*

A magánbiztonsági szféra tudományos igényű alapos vizsgálata egyszerre szolgálja a magánbiztonsági ágazat, mint fiatal rendészettudományi diszciplína tudományos megalapozását és a terület egyetemi szintű oktatását az alap (BA), mester (MA) és doktori képzésben (PhD) egyaránt. Jelenleg az Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Rendészettudományi Kar (RTK) rendészeti igazgatási alapszak biztonsági szakirányán egyre nagyobb népszerűségnek örvend a képzés mind nappali, mind levelező munkarendben. 2019. novemberében a MAB akkreditálta a biztonsági szervező mesterképzést, amely a 2020 szeptemberében

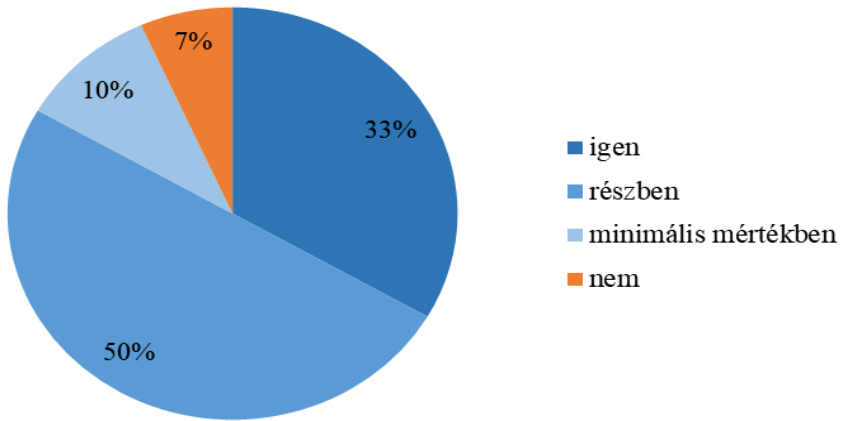
többszörös túljelentkezés mellett indult el. Ezen túl már több PhD hallgató fordult a magánbiztonsági témák irányába, akik szorosan kapcsolódnak az NKE RTK Magánbiztonsági és Önkormányzati Rendészeti Tanszéken (NKE RTK MÖRT) folyó oktató- és kutatómunkához. A kutatás eredményei reményeink szerint szakmai publikációkon és konferencia előadásokon keresztül fokozatosan a szakmai diskurzusok részévé válhatnak és ösztönözhetik a szakma megújítását.

4. Az egyes kérdésekre kapott válaszok elemzése

4.1. Tudományos háttér

A kérdőív első kérdése arra irányult, hogy a szakmai vezetők milyen mértékben tartják fontosnak a magánbiztonság tudományos és elméleti háttérének kidolgozását. A magánbiztonság elméleti és tudományos háttérének kidolgozását a válaszadók 77 %-a kiemelten fontosnak tartotta. A 4.2. pontban ismertetett SWOT analízis a gyengeségek között említi az elméleti, tudományos megalapozás hiányát. A kérdésre adott egyértelmű elvárás igazolása annak a törekvésnek, amelyet az NKE RTK MÖR Tanszéke 2013 óta a zászlajára tűzött. Ennek részeként a Tanszék közössége a szűk értelemben vett oktatási tevékenységen jelentősen túlmutató tudományos aktivitást mutatott, ami egyebek mellett kutatásokban, publikációkban, tudományos közéleti tevékenységben, tehetséggondozásban, képzésfejlesztésben, valamint hazai és nemzetközi együttműködési hálózat építésében öltött testet. Így kevésbé meglepő a nemzetközi fejleményekre történő nyitottság sem, amivel kapcsolatban a következő diagramm mutat világos képet. A válaszadó biztonsági vezetők túlnyomó része (93%) fontosnak tartja, hogy nyomon kövesse a nemzetközi tendenciákat, külföldi megoldásokat. Ez nyilván köszönhető egyebek mellett a piacon értékesíthető szolgáltatás nemzetközi jellegének, valamint a számos külföldi érintett szereplőnek (szolgáltatói és megrendelői oldalon egyaránt) (1. ábra).

Figyelemmel kíséri a magánbiztonsággal kapcsolatos nemzetközi tendenciákat, külföldi megoldásokat, nemzetközi szervezeteket, szakirodalmat?

1. ábra: Nemzetközi tendenciák. Forrás: saját szerkesztés.

4.2. Magánbiztonsági SWOT-analízis

A kutatás részeként SWOT analízist készítettünk (1. táblázat), amely révén az erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek, mentén kirajzolódik egy jól felhasználható kép a személy- és vagyonvédelem jelenlegi helyzetéről. Az analízis egyes megállapításai felbukkannak a kutatás egyes részkérdései kapcsán is, ezért itt nem kezdünk ezek részletes elemzésébe.

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> • Képzés: elindult a főiskolai szintű képzés¹¹ • Szakmai tapasztalat a jelenlegi felső/középvezetői generációban • Megoldásközpontú szemlélet • Proaktivitás (szűk szakmai vezetői réteg) • Kitűnő logisztikai megoldások • A változtatásokra irányuló egységes akarat • Kapcsolati tőke (a magánbiztonsági szektorban a meghatározó cégek együttműködnek) • Önálló magánbiztonsági törvény • Jelentős piac (komoly igény van a magánbiztonsági szolgáltatásokra) 	<ul style="list-style-type: none"> • Képzés: gyenge képzési rendszer (főleg a végrehajtó (vagyonőri) állomány képzettsége, felkészültsége, feladatmegoldó képessége gyenge) • Elméleti, dogmatikai alapok hiánya • “Ügyeskedő” szemlélet (jogi kiskapuk) • Az üzleti élet mechanizmusait/igényeit nem ismerik • Érdekképviselő hiánya (Kamara) • Korrupció • Jogi szabályozás: hiányos, elavult • Finanziális nehézségek <p>Megbízói oldalon: forráshiány (árérzékenység miatt)</p> <p>Szolgáltatói oldalon: alacsony vállalási díjak (alacsony profitráta, rezsióradíj nem megfelelő kialakítása)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kiegyenlített versenyhelyzet (alvállalkozó vs. saját alkalmazott) • Túl sok szereplő a szolgáltatói oldalon • Bürokrácia • Foglalkoztatási anomáliák (illegális: igazolvány /engedély nélküli) • A szakma presztízse alacsony (anyagi és társadalmi megbecsültség is) • A karrier- és pályamodell hiánya
<p>Humán tényezők</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vezető nagyfokú rugalmassága • Vezetői elhivatottság, • Lojalitás a megbízó felé • Motivált munkavállalók • Fegyelmezett munkavállalók¹² • Elhivatott, felelősségtudatos vagyonőrök 	<p>Humán tényezők</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alacsony szintű magánbiztonsági szervezeti kultúra • Motiválatlan, igénytlen, szakmaiatlan, elöregedő, fluktuálódó, túlterhelt¹³ vagyonőri állomány

11 Az NKE MÖRT egyfajta szakmai-szellemi műhellyé válhat, amiből az ágazat megújulása kiindulhat, párbeszéd, konferenciák a szakma és az elméleti szakemberek között, erősödő egyetemi aktivitás, legjobb gyakorlatok megismerése.

12 Ennek magyarázata, hogy korábban sokan fegyveres testületekben szolgáltak.

13 Magyarországon gyakran 240-300 óra a vagyonőrök havi munkaóráinak a száma. Külföldi példa: Dél-Koreában már másodszer vizsgálják felül a foglalkoztatásról szóló jogszabályt. Két évvel ezelőtt maximálták a hetente végezhető munkaórák számát 52 órában, majd utóbbit a legfrissebb módosítással 40 órára csökkentették. (Labor Standards Act, No. 8372, 50. §) Ez nagyban érintette a koreai vagyonőrök munkáját is, sokan ellenezték a jogszabályt, mert így nem teljesíthetnek annyi órát, mint korábban és kevesebb a jövedelmük.

Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> • A technikai fejlődés magával hozza: -élőerő csökkenés -adminisztratív terhek csökkennek -komplex védelmi megoldások (adat-, munka-, tűzvédelem) • Képzési rendszerek fejlesztése • Presztízs javítása • Belső megtisztulás és őszinte önvizsgálat után a piaci igények kielégítésére fókuszálás • Szakmai színvonal és jövedelmezőség növekedése • Specializáció a szakmán belül (A tapasztalatokra építve) • Értéktermelés központba helyezése • Reális hatósági vállalási díj, alvállalkozói láncolat kiiktatása • Gondosabb kiválasztási folyamat és gyakorlat-orientáltabb képzés • Magánbiztonság megismerttetése szélesebb körben a lakossággal • Együttműködés erősítése a hatóságokkal, tanácsadói hálózat építése. • Új, adekvát jogi szabályozás • A jogsértő vállalkozásokat alkalmazó megbízókat szankcionálni kell. • A magánbiztonság kiemelkedő erőforrásává válhat a bűnmegelőzésnek és általánosságban a rendészetnek 	<ul style="list-style-type: none"> • A technikai fejlődéssel lényegesen csökkeni fog az élőerős őrzés létszáma, egyes területeken azonban nélkülözhetetlen az élőerő, pl. rendezvénybiztosítás • A szakember- és munkaerőhiány magával hozhatja a bűnözés növekedését, a fokozódó terrorizmusveszélyt • A jelenlegi korrupt rendszer fenntartása¹⁴ • Rosszabb minőségű termékek forgalmazása • A megrendelő saját szolgáltatási körébe vonja be a vagyont • Foglalkoztatási anomáliák 1. Irreális elvárások az alvállalkozókkal szemben 2. Folyamatosan romló szakmai színvonal 3. Csökkenő jövedelmezőség 4. Tovább hanyatló társadalmi megbecsültség¹⁵ 5. Lojalitás hiánya¹⁶ 6. Pénzügyi nehézségek • Erősen átpolitizált a szektor • Elöregedő vagyonőri állomány • Nincs új perspektíva, karrier-és pályamodell • Érdekcsoportok kezében marad a terület a Kamara elégtelen működése miatt • Veszély a magánbiztonsági terület degradálódása, és a piac további 'hígulása'.

1. táblázat: SWOT analízis a személy- és vagyonvédelem jelenlegi helyzetéről.

Forrás: saját szerkesztés.

4.3. A magánbiztonsági szakma presztízse

Ön szerint miként lehetne javítani a magánbiztonság társadalmi megítélését, szakmai presztízsét?

Érdekes módon a válaszadók külső és belső presztízst is megkülönböztettek és az összegző megállapításuk az volt, hogy ezek mindegyike a szakma jobb anyagi megbecsülésével tudna javulni. Teljesen „újra kellene definiálnia” magát a szakmának. A szakma presztízsének javítása generációváltással (kamara, szakmai szervezetek), egyszerű, átlátható szabályzókkal, minőségbiztosítási szempontból

14 Ma szakmai berkekben folytatott beszélgetések alapján becslések szerint hozzávetőleg 50 ezer illegálisan foglalkoztatott vagyonőr dolgozik Magyarországon.

15 Sokan a gyors meggazdagodás reményében alapítanak céget, és nem a tisztas megélhetés reményében. A hozzáállásuk befolyásolhatja az egész szakma megítélését.

16 A magas fluktuáció negatív információáramlással is jár pl. a korábbi munkaadóról.

különösen fontos cégminősítési eljárással, a képzési rendszer átalakításával, a Kamara és érdekképviseltek talpra állításával, kommunikációval, szakmában dolgozók közötti együttműködéssel, a pozitív médiavisszhanggal, intenzív marketing tevékenységgel és a lakosság tájékoztatásával lehetséges.

Korszerű szolgáltatással, a megelőzésre irányuló biztonság tudatosság fejlesztésével érhető csak el a szakma megbecsülése. A képzési rendszer átalakítása jól képzett, -felkészített és -irányított munkavállalók alkalmazását jelenti, kellő színvonalú érdekképviseléssel, a szakmai felügyelet erősítésével. Szakmailag relevánsak legyenek a képzések minden szinten, kezdve az alapoktól egészen a felsőoktatásig. Fontos az NKE biztonsági felsőfokú képzéseinek további fejlesztése, naprakész-és gyakorlatias jellegének fenntartása, láthatóságának növelése.

Az egyik válaszadó szerint ideje meglátni az összefüggéseket és a tisztességes piaci versenyt kell ösztönözni. Ebből hatékonyabb üzleti folyamatok, jobb vezetők, jobb munkaerő és minőségibb szolgáltatás következik. Talán akkor több lesz a pozitív hír, illetve szakmai siker a médiában.

Mind a szolgáltató, mind a megrendelői oldal egyaránt felelős azért, hogy a jövőben korrekt, perspektivikus bért, illetve egyéb juttatásokat, karrierlehetőséget kapjon a végrehajtó állomány. Szakmai összefogásra és jogalkotói támogatásra, valamint támogató, érdemi szakmai felügyeleti tevékenységre van szükség. Másfajta tulajdonosi szemléletre, paradigmaváltásra van szükség. Meg kell teremteni a megfelelő anyagi megbecsültséget és tiszta foglalkoztatást, ami lehetővé tenné a szolgáltatók és megbízók részére a szakmát tudatosan választó, arra hivatott emberek megtartását a kényszerpályások helyett. Ezt követően a képzési- és kontroll elemek fejlesztésével a szakma tovább tisztulna, perspektívát kínálna.

4.3.1. Élőerős vagyonvédelem

A magánbiztonsági tevékenységeket tekintve az élőerős vagyonvédelem presztízsének javítása a legnehezebb, ugyanakkor a szakma megítélése szempontjából alapvető jelentőségű, hiszen leggyakrabban ez alapján ítélik meg a vagyonvédelmet. A szakmának professzionális marketingszakemberekre lenne szükség, hiszen az élőerős ágazat presztízse nagyon alacsony. Állaspontunk szerint ehhez olyan teljesítményre lenne szükség marketing területen, mint ahogy a magyar pálinkafőzést divatossá, trendivé és vonzóvá tették. Azt is figyelembe kell venni, hogy a technika előretörésével egyre kevesebb élőerőre lesz szükség. A magánbiztonság szerepvállalását fokozni kellene a katasztrófa-

védelemben, nemzetbiztonságban, a rendészeti és szociális közösségépítésben. Célszerű lenne egy alapítványt létrehozni erre a célra.

A társadalom védelme, a közrend és közbiztonság fenntartása és javítása érdekében százezres nagyságrendben van szükség vagyionőrökre, a társadalom megítélésében is kedvező változás indulhatna el. A vagyionőri állománynak konfliktuskezelési gyakorlatokat kellene szervezni. A megfelelő embert a megfelelő helyre kell alkalmazni és folyamatosan képezni, vonzó fizetésért jól (magasan) képzett, önmagukra igényes, nyelveket beszélő, kommunikatív, önfejlesztésre nyitott, a munkaadó felé lojális és megbízható szakemberek alkalmazására van szükség. Legyenek képesek önálló, állandó kontroll nélküli, ugyanakkor felelősségteljes és hatékony munkavégzésre.

A szakmaiság előtérbe helyezése és az átlátható foglalkoztatási viszonyok a legfontosabb tényezők. Ha ezek a tényezők előtérbe kerülnének a szakma történetének elindulását jellemző minőségi szintet újra sikerülne elérni és a megítélés jóval pozitívabb lenne.

A vagyionőrök esetében persze fontos előfeltétel a munka elvégzéséhez szükséges fizikai adottságok és jó kiállás is. A jelenlegi piaci órabérek mellett fentiekben definiált optimális munkaerőt lehetetlen találni. Sajnos napjainkban az jelentkezik vagyionőrnek, akit máshová nem vesznek fel. Ez elfogadhatatlan, hiszen elsődlegesen a végrehajtó állomány alapján ítélik meg a vagyionvédelmi vállalkozásokat. Sajnos az állampolgárok egyszerű ránézésre is levonja a következtetést, hogy nagy többségben alkalmatlan személyek végzik ezt a felelősségteljes munkát. Leginkább versenyképes bérezéssel és jó munkakörülményekkel lehetne újra az elvárásoknak megfelelő személyeket a szakmába vonzani, akikkel a szükséges képzéseket, oktatásokat követően és folyamatos kontroll mellett, minőségi szolgáltatást lehetne nyújtani.

A személyi állomány érdemi szűrésével is emelhető lehetne a szakma presztízse. Továbbá motivált, jól felszerelt, magasan kvalifikált személyek bevonásával, fiatalabb munkavállalókkal, a lakosság irányába történő nyíltabb kommunikációval is előrelépést lehetne elérni. Korszerű jogi szabályozással, szigorítással, a piaci szereplők számának drasztikus csökkentésével is növelhető a szakma megbecsülése. Jogkövető, megbízható vállalkozások legyenek a szektorban, amelyek kevesebb számú, de annál jobban képzett, ápoltságú megjelenésű munkavállalóval dolgoznak.

4.3.2. Biztonságtechnika

A biztonságtechnikai terület presztízsének megítélése érdekes módon megosztó. Egyes válaszadók szerint megfelelő, míg mások szerint nem kielégítő. Ez a megrendelői kontroll- és szakmai irányítás hiányával hozható összefüggésbe. A biztonságtechnikai szolgáltatók ugyanis megrendelői kontroll- és szakmai irányítás nélkül végeznek tevékenységet, ami nem minden esetben kellően szakszerű. Ugyanakkor itt persze felmerülhet a megrendelő körütekintő gondossága, hiszen nyilván szerződés alapján, az abban részletezett szakmai feladat végrehajtására irányuló módon végzi a tevékenységét a szolgáltató. A felek közötti szerződéses jogviszony révén a megrendelőnek széles eszköztársa van a kezében arra vonatkozóan, hogy minőségi munkavégzésre ösztönözze a szolgáltatót. Ugyanakkor egyrészt nagyon érzékeny terület, ebből kifolyólag olcsóbb és gyengébb minőségű termékek kerülnek kiválasztásra és telepítésre, másrészt talán a megrendelő sem fordít kellő figyelmet a szakmai szempontok és a saját érdekeinek érvényesítésére. Horváth Tamás 2018-ban az Óbudai Egyetemen írt doktori értekezésében¹⁷ rávilágít, hogy szükséges egy egységes minimum-követelményrendszer kidolgozása, amely mind a szakembereket, mind a megbízói oldalt segíti. A jövőben ennek szoftverrel támogatott verziója is elérhető lesz.

4.3.3. Magánnyomozási tevékenység

A kérdés kapcsán jelezniünk kell, hogy a magánnyomozás egy különösen érzékeny terület a magánbiztonságon belül. Meg kell megemlíteni, hogy a magánnyomozás elméleti és tudományos megalapozása is töredékes, a személy- és vagyonvédelmi szakmai törvény¹⁸ és a végrehajtási rendeletei sem definiálják, hogy mit jelent a magánnyomozás. Több szakmai magánnyomozó szervezet is létezik, de egységes szakmai koncepcióról, összefogásról érdekképviseletről nem beszélhetünk. Ezek után talán nem meglepő, hogy egy érettségivel és egy 'bizonytalan eredetű' okj-s végzettséggel bárki lehet magánnyomozó. Azonban, ha valaki az előbbi minimum követelményekkel sem rendelkezik, akkor sem valószínű, hogy bárki is kérdőre fogja vonni, ha magánnyomozóként hirdeti magát.

17 HORVÁTH Tamás: *Elektronikus megfigyelő-, és ellenőrző rendszerek objektumorientált kialakítása különös tekintettel a biztonsági kockázatok rendszerére*. Doktori (PhD) értekezés, Óbudai Egyetem, 2018. http://www.lib.uni-obuda.hu/sites/lib.uni-obuda.hu/files/Horvath_Tamas_ertekezes.pdf (2020. 09. 10.)

18 2005. évi CXXXIII. törvény a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység szabályairól (Szvtm.)

Ezt a tevékenységet a jelen jogszabályi környezetben (GDPR) jogszerűen és hatékonyan végezni nem lehet, így ennek a presztízseről a válaszadók szerint nem is érdemes vitázni. Egy magánnyomozó ugyanis a jogszabályi kötöttségek miatt egy átlag állampolgárhoz képest semmilyen jogosítvánnyal, felhatalmazással nem rendelkezik.

A GDPR-kapcsán talán kis pozitív elmozdulásként értékelhetjük, hogy a 2019. évi XXXIV. törvénnyel módosult a személy- és vagyonvédelmi szakmai törvény 35. §-a. Korábban a magánnyomozás csak akkor irányulhatott a megfigyelt személy személyes adataira, ha ő ehhez írásban hozzájárult. A módosítás óta a *jogos érdek* causa alapján kezelhetők a nyomozással érintett adatai, sőt tájékoztatni sem kell az adatkezelésről, mert a magánnyomozó ex lege hivatásbéli titkokat kezel.

A magánnyomozás koncepcionális újragondolása kapcsán érdemes lenne mérlegelni, hogy egyrészt a több, mint 1200 igazolvánnyal rendelkező hazai magánnyomozó (köztük nagy számban nyugállományú tapasztalt rendőrs nyomozók) miként segítheti, támogathatja szaktudásával a bűnügyi igazságszolgáltatást? Erre külföldön sok helyen olyan megoldást dolgoztak ki, hogy szigorúbb belépési feltételeket határoznak meg a magánnyomozóvá váláshoz, de utána érdemi felhatalmazást kapnak, sőt egyes országokban hivatalosan is bevonhatók a bűnügyi igazságszolgáltatás munkájába, ami jelentős tehermentesítést jelent a hatóságoknak.

4.3.4. A Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara (SZVMSZK) tevékenységének megítélése

A szakmai kamara a válaszadók meglátása szerint nem tudja ellátni az alapküldetését, a szakma tényleges érdekképviseletét, míg az egyik válasz megfogalmazásában a „megcsontosodott” kamarai vezetés miatt maga a szervezet nem tud megújulni.

A többség elégedetlen a kamara érdekérvényesítésével, a 10-es skálán átlagosan 3,33-ra értékelték azt. A rendkívül negatív megítélés okai abban keresendők, hogy az elmúlt években a kötelező kamarai tagság időszakát is érintően sajnos elmaradt a kamarai tagdíjak 'eltűnésének' kivizsgálása, illetve az minden jogkövetkezmény nélkül maradt. Egyetlen korábbi kamarai vezető ellen sem indult eljárás, vagyonosodási vizsgálat. Amíg elszámoltatásra nem kerül sor a szakma sem fog 'kifehéredni'.

Egy válaszadó distinkciót fogalmazott meg a szakmai kamara tevékenységének értelmezésével kapcsolatban az érdekérvényesítés és érdekképviselet fogalmak

között. Az SZVMSZK csak érdekképviselőt gyakorol(na), de azt sem teszi. Az érdekérvényesítést kizárólag a munkavállaló-munkaadó relációjában tartotta értelmezendőnek.

Azt is érdemes megjegyezni, hogy az utóbbi években az SZVMSZK az 'életben maradásáért' küzd és ebben a küzdelemben szinte nem is jut kapacitás másra, pláne koncepcionális kérdésekre. Nem látszik átfogó, kiérlelt, a szakma egészét érintő fejlesztési koncepció, stratégiai gondolkodás, alapozó kutatások, hatásvizsgálat, külföldi jó gyakorlatok implementálásának megvalósíthatósága, hanem egy hosszú évek, sőt évtizedek óta tartó helyben járás zajlik. Az is kérdés, hogy a belügyi kormányzatnak felmerül-e a felelőssége a kialakult helyzet kapcsán, de ne felejtjük el, hogy egy profitorientált piaci tevékenységről beszélünk, amelynek önerőből kellene megoldania számos alapproblémát. A döntéshozóknak és a jogalkotónak a hatékony és törvényes működéshez szükséges keretek megteremtése és legfeljebb bizonyos ellenőrzési mechanizmus működtetésében merülhet fel a felelőssége.

5. A kutatás összefoglaló értékelése, konklúziók

5.1. A kutatás célja, küldetése és megvalósulása

Magyarországon az 1989-es rendszerváltozást követően megjelent magántulajdon életre hívta a magánbiztonsági szakmát. Az eltelt három évtized alatt a számokat tekintve és a vagyonvédelmi szolgáltatások iránti igény vonatkozásában a magánbiztonsági szektor expanziója figyelhető meg. A magántulajdont védő cégek az élet minden területén jelen vannak, ugyanakkor tudományos kutatások alig készültek ezen a területen. Ezért fontosnak és időszerűnek tartottuk, hogy a szakma gyakorlati működésének problémáit feltárjuk, megismerjük és ezen túlmenően megoldási javaslatokat fogalmazzunk meg, összegyűjtsük a külföldi legjobb gyakorlatokat, amelyek alkalmazása szélesebb körben is megfontolandó lehet. Mindezt elsőkézből kapott adatokkal valósítottuk meg, a piacon meghatározó cégek sokéves tapasztalattal bíró vezetőit kérdeztük meg kérdőívvel, alapos előkészítő munka után. A friss, valós helyzetkép volt a célkitűzésünk, ez maradéktalanul megvalósult. Összesen 31 kérdést tettünk fel, ezek egy része rangsorok felállítását célozta, másik részük az adott témára vonatkozó vezetői véleményt kérdezte. Összesen 30 kitöltött kérdőív érkezett vissza, jelen kutatási jelentés ezen adatok feldolgozásával keletkezett. A teljes kép feltárása és a legteljesebb tisztánlátás érdekében személyes interjúkat is folytattunk.

5.2. A kutatás két alapkérésének megválaszolása

5.2.1. Mi a magánbiztonság helye/szerepe/küldetése a rendészet komplex rendszerében?

A kutatás igazolta, hogy a magánbiztonság meghatározó szereppel bír és a jelentősége a jövőben nagy valószínűséggel tovább növekedhet, ugyanakkor a bővülés útjában állnak éppen azok az alapproblémák, amelyeket jelen kutatás a felszínre hozott. A magánbiztonság Magyarországon egy jól körülhatárolható tevékenységi kört, biztonsági szolgáltatások körét, szolgáltatói és megrendelői oldalt, valamint az azokat rendező jogszabályok összességét jelenti.

A biztonság megteremtése komplex, kollektív kooperációs termék. Ebben a feladatban jelentős szerepe van a magánbiztonsági vállalkozásoknak. Kiegészítik a rendőrség, önkormányzat és polgárőrség munkáját a komplementer rendészeti modellben. Azon belül is a magánbiztonság szerepe elsődlegesen az állami szféra tehermentesítése és a bűnmegelőzés erősítése. Nyilvánvalóan a rendőrség jogszabályban rögzített feladata a kriminálprevenció, de a rendőrhatalom reagáló, eseménykövető, a büntetőjogi felelősségre vonást előkészítő funkciója a hangsúlyosabb (a közrendvédelmi járőr és nyomozó elfogják az elkövetőt, a vizsgáló elemzi, rendszerezi, összegyűjti a bizonyítási eszközöket, majd vádemelési javaslattal megküldi az ügyész részére stb.).

A kutatás igazolta, hogy a kitöltők álláspontja szerint is nagyon fontos a magánbiztonság szoros együttműködése a rendőrhatalommal és komplementer rendészet további szereplőivel, úgymint önkormányzati rendészet/közterület felügyelet, egyes rendészeti feladatokat ellátók, Polgárőrség és egyéb társadalmi bűnmegelőzési kezdeményezések.

A közbiztonság és közrend fenntartása az Alaptörvényben deklarált alkotmányos értékek. A kutatás is igazolta, hogy a magánbiztonsági piac a bővülő szolgáltatások köre révén egyre aktívabban járul hozzá a közbiztonság fenntartásához, erősítéséhez. Azt, hogy a közbiztonság adott helyen és időben megvalósult-e, az állampolgárok szubjektív biztonságérzete mutatja meg. Finszter Géza rámutat, hogy a közbiztonság adott helyen és időben megvalósult-e, az állampolgárok szubjektív biztonságérzete mutatja meg. Finszter Géza rámutat, hogy a közbiztonság mint objektív tény a mindennapi tudattal megismerhető. Lehet, hogy a statisztikákat nem ismeri vagy téved, de a jogsértések növekedését illetve csökkenését jól érzékeli az ember, ez tudat alatt befolyásolja magatartását, ezáltal hozzájárul a közbiztonság alakításához, tehát egyszerre termelői és megismerői a közbiztonságnak az egyes állampolgárok.¹⁹ A magánbiztonsági szolgáltatásnak direkt és indirekt hatása is van, az első a

19 FINSZTER Géza: *A rendészet társadalomelmélete II.* Budapest, Rendőrtiszt Főiskola, 2003, 33.

védelmi szint növekedése, és bűnmegelőzés, míg a második a bűnügyi statisztikák csökkenése és az állampolgárok biztonság-percepciójának javulása.

A magánbiztonság körébe kiszervezett tevékenységek esetében ugyanolyan fontos a megfelelő garanciarendszer és panaszmechanizmus kiépítése és működtetése mint az állami rendészet körében. Például a vagyonvédelmi cégek munkatársai által végzett ruházat- és csomagátvizsgálás esetében kiemelt jelentőségű az alapvető jogok, különösen az emberi méltósághoz való jog és a megalázó bánásmód tilalmának biztosítása, továbbá az ellenőrzésekkel kapcsolatosan felmerülő panaszok kivizsgálása.

5.2.2. Melyek a magánbiztonság szabályozásának hiányosságai és gyakorlati működés aktuális problémái, miként tehető hatékonyabbá az ágazat?

Ezen alapvető jelentőségű kérdés kapcsán adott válaszokból az alábbi válaszok emelhetők ki, ami egyfajta konklúzióként is szolgálhat.

A válaszadók majd fele (44%-a) szerint elő kellene írni jogszabályban, hogy kötelező legyen a magánbiztonsági cégek menedzsmentjében releváns egyetemi végzettségű személy alkalmazása. Ennek indoka, hogy a felsőfokú szakmai végzettséggel rendelkező szakemberek komplex ismeretanyaggal, szakmai látásmóddal és problémamegoldó képességgel rendelkeznek. Széleskörű elméleti és gyakorlati tapasztalatok megszerzésére, továbbá az elmélet és gyakorlat ötvözésére hazánkban csak az NKE RTK biztonsági szakirányon van mód. Nagyon fontos a gyors reagálókészség, döntésképeség, adekvát, gyors döntéshozatali képesség minden körülmények között. Ez hosszú távon jelentősen emelheti a szakma presztízsét is. A magánbiztonsági területen sokan tevékenykednek olyanok, akik korábban valamely rendvédelmi szerv hivatásos állományában dolgoztak, de jelentős részükre, akik nem képezték magukat ilyen téren, jellemző, hogy csak a hivatásos oldalhoz értenek, a polgári vagyonvédelemhez viszont nem. A hazai magánbiztonsági szolgáltató cégek menedzsmentjében leginkább éppen ez az üzleti- és menedzsment tudás az, ami hiányzik, ezen a területen lenne a leginkább szükség a fejlesztésre. Elsősorban képzéssel, valamint megfelelő (korszerű, adekvát) szabályozással lehetne növelni az ágazat hatékonyságát, továbbá a szakmai felügyelet rendszerét is felül kellene vizsgálni és erősíteni és ezek után talán a szakma megkopott presztízse is újjáépítésre kerülhetne.

Laáb Ágnes közgazdász²⁰ (ELTE, BME) szerint napjainkban polihisztor vezetők

20 http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:WXIb5CvoCMAJ:www.laabagnes.hu/wp-content/uploads/2007/03/02_a-csapatmunka-szerepe-a-kontroler-munkajaban.PPS+&cd=1&hl=en&ct=clnk&gl=hu (2020. 09. 23.)

már nem léteznek. Mi ezt nem kívánjuk cáfolni, ugyanakkor a biztonsági szakirányon olyan felelősségteljes biztonsági vezetők képzésére törekszünk, akik biztonsági 'polihisztorok', széles látókörrel és tudással rendelkeznek. Nevezett szerző a Belbin-féle vezetői csapat szerep-típusokról tartott előadásában hangzott el, hogy a modern menedzsment lényege a több egyenrangú, csak más-más szerepű csapattag döntése, ugyanakkor gyakran elsikkad a felelősség ilyen esetekben. Párhuzam vonható az ázsiai menedzsment modellel, amelyet ha szembe állítunk az európai (különösen a precíz német), de akár az amerikai modellel, akkor az látszik, hogy feltehetően a kollektívizmus miatt elmosódnak a felelősségi határok, míg a nyugati országokban tisztán körvonalazódnak a felelősség határai. Ázsiában egyedül Japán jelent kivételt, mert ott valóban hagyománya van a felelősség önkéntes felvállalásának.

5.3. A kutatás hipotéziseinek igazolása

1. A magánbiztonság a rendszerváltás óta nem tudta betölteni azt a szerepet, amelyet betölthetne a rendészet komplex rendszerében.

Ez a hipotézis teljes mértékben megerősítést nyert. A demokratikus átalakulás egy jogi rendszerváltást is megkövetelt, a rendészet jogi szabályozását és a szervezeti reformot. Világossá vált, hogy kizárólag közigazgatási elméleti módszertannal nem írható le egy olyan speciális terület, mint a magánbiztonság.²¹ Sőt egyes válaszadók a rendszerváltás előtti időket rendezettebb, nyugodtabb időknak tartják, mivel akkor az állami ellenőrzés minden területet lefedett. A válaszokból világosan kiolvasható, hogy a magánbiztonság megerősödésének, kiteljesedéséhez a hiányzó vagy hiányos feltételrendszer megteremtése a kulcsa.

2. A magánbiztonság a jövőben növekvő mértékben kerülhet bevonásra a rendészeti feladatok ellátásába, mint tehermentesítő tényező a rendőrség és az egyéb rendészeti szereplők mellett.

Ez a hipotézis részben nyert megerősítést, mert csak akkor tudja a magánbiztonság betölteni hatékonyan ezt a funkciót, ha az állomány képzése megfelelő színvonalú, a jogszabályi környezet kedvező, hézagmentes és naprakész, továbbá fokozódik a kölcsönös bizalom és szorosabbá válik az együttműködés a magán-és állami rendészeti szektor között.

Számos hatóság, hivatal tehermentesítésére kerülhetne sor jól képzett vagyonvédelmi szakemberek, cégek bevonásával. A szakmát azonban, talán előzőekből következően is ellepték a hozzá nem értők.

21 FINSZTER Géza: *Bevezetés a rendészettudományba*. Budapest, Rendőrtisztai Főiskola, 2008, 13.

3. *A magánbiztonság szabályozása nem kellően naprakész, nem elég cizellált (számos szabályozási 'rés' van) és nem követi a nemzetközi trendeket.*

Ez a hipotézis teljes mértékben megerősítést nyert. Egészen pontosan a válaszadók 6,7%-a elégedett csak teljes mértékben a jelenlegi szabályozással, míg 93,3% változtatna. Fontos, hogy létezik külön vagyonvédelmi törvényi szabályozás, de azt mindenképpen korszerűsíteni kell. Egyesek szerint elég lehet a vagyonvédelmi törvény átfogó módosítása, más jogszabályok (adó, tb, közbeszerzés) egyidejű módosításával. A válaszadók 33%-a kisebb reformokkal is beérné, míg 43%-a nagyobb, átfogó, koncepcionális módosításokat szorgalmaz. A válaszadók 17%-a szerint áttörő reform csak egy teljesen új koncepciójú kódex megalkotásával érhető el, ennek lenne egy általános része és egy különös része a hazai tevékenységfajták szerint. A minimális szolgáltatási rezsiradíjról szóló Kormányrendelet megjelenése minden kétséget kizáróan megemelte a megbízási díjakat. A közbeszerzések ehhez azonban meglehetősen lassan idomulnak és kezdenek közelíteni a kívánt mértékhez, az évtizedes lemaradást azonban csak lassan sikerül behozni.

A 2020-2022 közötti időszakra szóló Nemzeti Korrupcióellenes Stratégia véleményezésekor a Legfőbb Ügyészség több javaslatot tett a Belügyminisztériumnak, például arra vonatkozóan, hogy a megbízhatósági vizsgálatokat terjesszék ki a köz- és magánszféra kapcsolódási területeire, például a közbeszerzésekre, amely pontosan egy olyan terület, amelyet a köznyelvben a korrupcióhoz sorolnak.²²

A Kormány által kiadott elkészült középtávú Nemzeti Korrupcióellenes Stratégia végül a következőképpen szól: „*A közintézmények és a magánszektor találkozásából fakadó kockázatértékelés kiterjeszhető a hatósági jogkörök, közbeszerzések, az állam és a magánszereplők között kialakított üzleti kapcsolatok, szakértők alkalmazásának tekintetében.*”²³

Ugyanakkor az összefoglaló részben a Stratégia optimista módon leszögezi, hogy „*2010 óta sokkal felelősebb, fegyelmezettebb és átláthatóbb az állam működése, a közpénzek, uniós források felhasználása, átláthatóbbak a közbeszerzések.*” Tehát pozitív tendencia látszik, de még van hová fejlődni.

Balla Zoltán tanulmányában felhívja a figyelmet arra, hogy sok esetben egykori

22 Fazekas Géza, a Legfőbb Ügyészség szóvivőjének nyilatkozata, 2020. 11. 02. Kálmán Attila interjúja, napi.hu, Forrás: *Legfőbb Ügyészség: Nem objektív adatokon, hanem benyomásokon alapul, hogy korrump az ország.* <https://24.hu/belfold/2020/11/02/legfobb-ugyeszseg-korrupcio/> (2021. 03. 07.)

23 A 1328/2020. (VI. 19) Korm. határozat a 2020-2022 közötti időszakra szóló középtávú Nemzeti Korrupcióellenes Stratégia, valamint az ahhoz kapcsolódó intézkedési terv elfogadásáról

vezető beosztású nemzetbiztonsági és rendőr főtisztok, tábornokok dolgoznak a személy- és vagyonvédelmi szektorban, akiknek kiterjedt kapcsolatrendszere, személyi- és tárgyi ismerete szintén biztonsági kockázatot jelenthet.²⁴

Szikinger István már 1998-ban megjelent munkájában jelezte, hogy a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 24. szakasza, nevezetesen a rendőri védelem kiterjesztése a magánérdekekre előmozdítja a korrupciót.²⁵ Egy másik anomáliára is rámutatott a magánbiztonsági szektorral összefüggésben, arra, hogy mivel a rendőrség maga is jogosult ellenérték fejében szolgáltató tevékenységet végezni, így engedélyező hatóságként van jelen azon a piacon, amelyen egyúttal konkurencia is az ott működő vállalkozások számára.²⁶

4. A magánbiztonság képzési rendszere (OKJ szinttől az egyetemi szintig) fejlesztésre szorul.

Ez a hipotézis részben nyert megerősítést. Valóban reformálni kell, kivéve a felsőoktatást. A FEOR jegyzékben szükséges rendet tenni és a képzést is erre alapítani. A válaszadók kötelezővé tennék a vagyonőri képzés tanórái/vizsgái előtt az alkoholszonda alkalmazását. A képzés előfeltételévé tennének egy rövid szűrő beépítését és egy intelligenciatesztet. Ennek az lenne a célja, hogy már be se iratkozhasson, aki funkcionális analfabéta (el tudja olvasni a szöveget, azonban megérteni nem képes). Az „alkalmas ember a megfelelő beosztásban”–Taylorig elv napjainkban alapvetően sérül. Egy általános iskolát és egy 40+16 órás vagyonőri tanfolyamot végzett vagyonőrt szinte minden pozícióra alkalmaznak az őrző-védő cégek.

A legjobb értékelést a Nemzeti Közzolgálati Egyetem RTK biztonsági szakiránya kapta. A legrosszabb értékelést az 5 éves kötelező megújító képzés kapta. Az NKE biztonsági szakirány folyamatosan megújul, állandó kapcsolatot tart a szakmával, bevonja a képzésbe a legkiválóbb gyakorlati szakembereket és figyeli az piac igényeit, hogy az elvárásoknak megfelelő biztonsági vezetők kerüljenek ki padosraiból. Nagy felelősség ez, mivel az egyetlen felsőfokú biztonságszervező képzés az országban. Az NKE mesterképzésének 2020. szeptemberi elindulásával a követelmények és elvárások szintén tovább emelkednek.

5. A rendőrség magánbiztonságot érintő szakmai felügyeleti tevékenysége felülvizsgálatra szorul.

Ez a hipotézis teljes mértékben megerősítést nyert. A rendőrhatalóság kapacitás hiányában nem képes megfelelően ellátni ezt a feladatot. Amíg

24 BALLA Zoltán: A rendészet és a közigazgatás tartalmi összehasonlítása. *Magyar Rendészet*, 2014/4, 21.

25 SZIKINGER István: *Rendőrség a demokratikus jogállamban*. Budapest, Sík Kiadó, 1998, 42-44.

26 SZIKINGER i. m. 45.

pluszfeladatként tekintenek rá, a valóságban csak adminisztrációs feladat marad. Nincsen súlya és érdemi hatása az ellenőrzésnek. A kutatás eredményei azt mutatják, hogy a legtöbben közepesre értékelik rendőrség munkáját. Egyetlen válaszadó sem elégedett teljes mértékben a rendőrség szerepével, azonban hangsúlyozzuk, hogy ez nem a rendőrhatóság hibája, mert a rendőrség mindent megtesz, ami tőle elvárható a jelenlegi jogszabályi környezet és rendelkezésre álló erőforrások mellett. A megoldás a szakmai felügyelet kérdésében egy jól működő szakmai kamara lehetne.

6. A Személy-, Vagyonvédelmi és Magánnyomozói Szakmai Kamara érdekérvényesítő és szakmai tevékenysége újragondolásra szorul.

Ez a hipotézis teljes mértékben megerősítést nyert. A válaszadók szerint kötelezővé kellene tenni a kamarai tagságot a vállalkozások részére. Továbbá szükséges lenne a cégek számára kötelezően előírni egy előminősítést, amit a szakmai kamara végezne el. Az etikai szabályok kidolgozása és szigorú betartatása, komplex képzési rendszer összefogása, életpálya-modell kidolgozása is a kamara feladata lenne. Az érdekérvényesítés és érdekképviselés (munkaadó-munkavállaló relációban) mellett hatékony szakmai érdekvédelemre is szükség lenne a munkaadók és munkavállalók részére egyaránt.

Azért is szükséges új perspektívát, karrier-és pályamodellt alkotni, mert előregszik az állomány, ha nem vonzó a fiatalok számára. Jövőbeni kutatás tárgyát képezheti, hogy megrajzoljuk a vagyonőri demográfiai 'korfát', ebből világosan látni lehetne a helyzetet és a tendenciákat. Nemcsak a vagyonőri állomány öregszik el, hanem a magas beosztású biztonsági vezetők állománya is.²⁷ Érdeemes tehát a jövőben a magánbiztonsági szektort demográfiai szempontból is tovább elemezni.

27 Lásd részletesen: MAJOR László: *A biztonsági vezető*. In: CHRISTIÁN László – MAJOR László – SZABÓ Csaba (szerk.): *Biztonsági vezetői kézikönyv*. Budapest, Nemzeti Közszerzői Egyetem, 2019, 65-81.

Más szempontokat vizsgált az említett kutatás, viszont annyiban megegyezett jelen kutatás eredményével, hogy rávilágított, hogy a képzésben nagyobb hangsúlyt kell fektetni a vállalati közegben is jól helytállni képes biztonsági vezetők képzésére, mert a válaszadók kétharmada ilyen cégnél dolgozik. Ebben az anonim kérdőíves kutatásban a MBVE 19 tagja vett részt. Életkorukat tekintve kétharmaduk 60 év körüli, harmaduk 41-50 év közötti volt. A 30-as korosztály hiányzott, az alatt pedig mérés határon volt az érték. Ez utóbbi érthető, mivel magas beosztású vezetőket szólított meg a kutatás. A 30-as korcsoport hiánya viszont már némi aggodalomra adhat okot.

6. Konklúzió, a kutatás fő megállapításai

A magánbiztonság megítélése tapasztalatokból és elvárásokból tevődik össze. Fontos szerepe van a médiának és a szakmai színvonalnak az állampolgári percepció pozitív befolyásolásában. A kutatás mindkét alapkérdésére választ kaptunk, a kiinduló hat hipotézisből négy teljes egészében, kettő részben igazolást nyert:

- Nem lehet egyszerre hatékonyak, szabályszerűnek és profitábilisnak lenni a tevékenység végzése során.
- Prioritást kellene biztosítani a valós tevékenységet magas színvonalon és kizárólag saját állománnyal (alvállalkozó nélkül) végző társaságok számára. Szükséges lenne a vállalási díjminimum meghatározása. Nagy előrelépés lenne a minimális vállalási díjak törvényi szabályozása és az alvállalkozói rendszer teljes megszüntetése.
- Érdekes és értékes megállapítás, hogy a magánbiztonsági szektorban kiemelten hangsúlyos a jogszabálykövetés, még akkor is, ha ez versenyhátrányt jelent. Fontos a felelősségvállalás, elszámoltatás, szankcionálás. Mindez növeli a szakma presztízsét.
- Hangsúlyt kell helyezni a képzés során a kommunikációra. Kiemelten fontos ez a különböző vezetői kompetenciák (időgazdálkodás, csapatépítés stb.) mellett. A 6461 cégből ma Magyarországon összesen kb. 40 alkalmas arra, hogy nagyvállalati környezetben képes legyen kommunikálni. A 'vezető mint coach' szemlélet elfogadtatására is szükség lenne.
- Komplex minőségi szolgáltatást kell nyújtani a megrendelő részére, elméleti-jogi-gyakorlati háttértámogatással. A cégen belül a fő értékek az önfejlesztés, kontroll, csapatmunka, tapasztalat, becsület, kreativitás, lojalitás a cég és a megbízó irányába, rugalmasság, megbízhatóság, gyors- és hatékony reagálás, professzionalizmus. A magas minőség csak folyamatos képzéssel, csúcstechnológia alkalmazásával érhető el. Törekedni kell a nemzetköziségre és a folyamatos fejlődésre.
- A válaszadók szükségesnek tartják a vagyonőrzés specializációját és ennek alapján a minimális vállalási díjak meghatározását, célszerű lenne a közbeszerzésekre vonatkozó minimális rezsioradíjat valamennyi területre kiterjeszteni. Fontos, hogy a minimális rezsioradíj munkavállalói költségei ne a bérminimumból induljanak ki.
- Ahhoz, hogy egy vállalat döntéshozó vezetése megfelelő biztonság-tudatossági szintet érjen el és vagyonvédelmi koncepcióját, stratégiáját a modern kornak megfelelő, a célterületre szabott biztonsági folyamatokra

és az azok alkalmazását költséghatékonyan támogató innovatív biztonságtechnikai megoldásokra alapozva tudja kialakítani, olyan biztonsági vezetőre van szüksége, aki szakmai felkészültségével hatékony szakmai támogatást tud nyújtani ezen törekvések maradéktalan megvalósításához.

Molnár Péter: Pandémia idején –
2020-as életkép egy önkormányzati hivatalban

